

Василь ШЕЙКО • Марина АЛЕКСАНДРОВА

КУЛЬТУРА ТА ЦИВІЛІЗАЦІЯ

в історико-культурній думці України
в добу глобалізації

Василь ШЕЙКО • Марина АЛЕКСАНДРОВА

КУЛЬТУРА ТА ЦИВІЛІЗАЦІЯ
В ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ
В ДОБУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

МОНОГРАФІЯ

ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ
АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

Київ 2009

УДК 930.85.001.36:17.023.36“654”
ББК 71.3 (4 Укр)+71.053.12+60.032.2

ШЗ9

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту культурології Академії мистецтв України

Монографію виконано в рамках фундаментальних досліджень
Інституту культурології Академії мистецтв України
за темою “Культура України: історико-культурологічні виміри”

Рецензенти:

В. Г. ГОРПЕНКО

доктор мистецтвознавства, професор,
ректор Київського інституту екранних мистецтв;

В. Я. БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ

доктор історичних наук,
професор Національного педагогічного
університету ім. Г. С. Сковороди;

М. В. ДЯЧЕНКО

доктор філософських наук,
професор Харківської державної академії культури

Шейко Василь, Александрова Марина.

ШЗ9 Культура та цивілізація в історико-культурній думці України в добу глобалізації: Монографія / Шейко Василь, Александрова Марина. — К.: Ін-т культурології АМУ, 2009. — 312 с. — Бібліогр.: с. 271 — 311.

ISBN 978-966-2241-10-5

Монографію присвячено еволюції історико-культурної думки України від середини XVIII до початку XXI ст. На фундаментальному історико-культурному матеріалі висвітлено процеси генезису й трансформації цивілізаційних проблем культури в добу глобалізації. Аналізується формоутворювальна роль культури у визначенні цивілізації, характеризуються методологічні можливості синергетичної парадигми в розгляді історико-філософської думки України. Формування дефініцій “культура” та “цивілізація” в добу глобалізації розкрито на підставі докладного розгляду творчості видатних представників української історико-культурної думки. Показано розвиток історико-теоретичних підвалин української культури в глобально-цивілізаційному вимірі. Здійснено аналіз кризового стану сучасної культури та цивілізації, окреслено певні можливості їх подолання.

Для науковців (культурологів, філософів, істориків, мистецтвознавців), викладачів, аспірантів, докторантів, митців і всіх, хто цікавиться проблемами історії та теорії культури України.

УДК 930.85.001.36 :17.023.36“654”
ББК 71.3 (4 Укр)+71.053.12+60.032.2

© Шейко В. М., Александрова М. В., 2009

© Інститут культурології

Академії мистецтв України, 2009

ISBN 978-966-2241-10-5

Зміст

Передмова.....	6
Вступ.....	8
Розділ 1. Історіографія та методологія дослідження.....	13
Культура та цивілізація: аналіз джерел і літератури.....	14
Висвітлення історії української культури впродовж XIX — на початку XXI ст.....	30
Історико-культурна думка в синергетичній парадигмі.....	40
Розділ 2. Трансформація дефініцій "культура" і "цивілізація".....	57
Еволюція понять "культура" і "цивілізація".....	58
"Культура" і "цивілізація": компаративістський аспект.....	78
Розділ 3. Генезис поглядів на культуру та цивілізацію	
у другій половині XVIII — наприкінці XIX ст.....	89
Формування історико-культурних поглядів.....	90
Г. С. Сковорода як засновник традиції критики цивілізації.....	95
Особливості розвитку культурфілософської думки України	
у другій половині XVIII — упродовж XIX ст.....	102
Історико-культурні засади критики цивілізації в творчості	
М. Гоголя, П. Юркевича та П. Куліша.....	105
Розділ 4. Проблемастика культури та цивілізації	
наприкінці XIX — у першій половині XX ст.....	119
Визначення поняття "прогрес" М. П. Драгоманова.....	120
Концепція "духовного прогресу" І. Я. Франка.....	130
Теорія "ноосфери" В. І. Вернадського як новий етап осмислення	
проблематики культури та цивілізації.....	147
Розділ 5. Українська культура	
в глобально-цивілізаційному вимірі.....	169
Культура України наприкінці XIX - на початку XX ст.....	170
Історико-культурні події доби національно-демократичних	
революцій та громадянської війни.....	179
Еволюція української культури в 20-х — 80-х роках XX ст.....	186
Культура, інтелігенція та українізація в умовах формування тоталітаризму.....	186
Монополізація духовного життя в 30-х роках XX ст. Трагедія української культури.....	190
Культура України 30-х — 80-х років XX ст.....	196
Аспекти розвитку культури новітньої України у загальносвітовому контексті.....	201
Розділ 6. Історико-культурний вимір цивілізації	
в добу глобалізації.....	213
Генезис та еволюція цивілізаційно-культурних засад техногенної цивілізації.....	214
Генезис та еволюція інформаційної цивілізації.....	224
Роль культурно-освітніх засад в еволюції інформаційної цивілізації.....	233
Знання як підґрунтя інформаційної цивілізації.....	233
Перспективи розвитку освіти й високих технологій в інформаційній цивілізації.....	237
Замість післямови.....	252
Список літератури.....	271